

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 25.— D, za naročnike v inozemstvu 35.— D letno.
Posamezna številka po 1.— D.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 75 para za nadaljnja uvrčenja primeren popust. Oznanila sprejema upravništvo lista.

Telefon uredništva št. 312.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6/I

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklama tije so proste poštnine.

Glavnemu odboru UJU.

Ob obletnici smrti našega Davorina Trstenjaka.

Dne 10. t. m. je preteklo eno leto, kar je umrl naš veliki bojevnik za jugoslovansko idejo, borec za našo stanovsko svobodo, za povzdigo in svobodo šolstva — Davorin Trstenjak. Davorin Trstenjak je bil markantna osebnost jugoslovanskega učiteljstva in le žal, da njegova delovna doba ni padla za trideset let pozneje, da bi ga imeli z njegovim delom in idejami še danes v svoji sredi, kot delovnega člana UJU.

Davorina Trstenjaka nimamo več, a on živi med nami v svojih delih in s svojimi idejami. Davorin Trstenjak je že v prejšnjih decenijah kazal jasno pot, po kateri naj hodi jugoslovansko učiteljstvo!

Ni naš namen danes opisovati velikih zaslug Davorina Trstenjaka, ležeče nam je le na tem, da postavimo Davorinu Trstenjaku dostojen spomenik.

Z veseljem smo pozdravili inicijativo Glavnega Odbora UJU v tem oziru, ki je v svojem poročilu na glavni skupščini UJU v Zagrebu poročal, da je ustanovil fond z imenom Davorina Trstenjaka, s pomočjo katerega hoče izdajati Trstenjakove knjige v — cirilici. Opirajoč se na zavest in voljo učiteljstva, meni Glavni Odbor, da se bo ta fond od leta do leta večal in bo skoro mogoče započeti stavljeno si nalogo.

Dela Davorina Trstenjaka se nam zde vredna, da jih ponatisne in izda UJU, da z njimi prodro Trstenjakove ideje med vse jugoslovansko učiteljstvo in da si postanemo v naših duševnih stremljenjih čim bolj edini in enotni.

Predvsem bi nam morala biti znana vsem njegova dela, ki se tičejo naših stanovskih stremljenj: Zreo učitelj, 1907. — Mladi učitelj, 1891. — Uzgoj čovjeka borca, 1909. — U radu je spas, 1885. — Prirodni uzgajatelj, 1907. —; spisi, ki se tičejo moderne šole in vzgoje: Slobodna škola, 1908. — O modernoi školi i modernim nazorima o prirodi i čovjeku, 1910. — Druženje učitelja sa školskom mladeži, 1905. — Uzgajanje djece, 1910.

Kulturni uzgajatelj, 1917. — Uzgoj čovjeka, 1917. — Prirodopis u narodnoj školi, 1918. —; spisi, ki se tičejo modernega svetovnega naziranja: Darwinizam u uzgoju, 1918. — Viera i znanost, 1910. — Kulturna povijest, 1914. — Klerikalizam, 1914. — Borba istine protiv klerikalne laži, 1910. — Biblija u svijetlu istine i morala, 1912. —; vredna dela za ponatisk in razširjenje med učiteljstvom potom UJU so tudi: Školski vrt u selu, 1883. — Slaveni, 1900. — Dobar kućanin, 1891. — Etika, 1910. — Zdravoslovje, 1873. — Dobra kućanica. — Ispod brda Djela, 1911. — Jezuite, 1911. — Nagrade i kazne, 1917. — Na Djelu, 1919. — Besiede na Djelu, 1921 in še druga mnogoštevilna dela Davorina Trstenjaka.

Delo Davorina Trstenjaka je bilo v prvi vrsti namenjeno učiteljskemu naraščanju in mlajšemu učiteljstvu, da z njim vzgoji popolnoma novo generacijo, ki bo bodočnost Jugoslovanstva. — nove Jugoslavije in modernega človeštva. Bil je borec proti mračnjaštvu in nazadnjaštvu, borec za svobodo duha, borec za jedinstvo našega troimenega naroda, kar je še danes naš prapor, okrog katerega se zbirajo vsi napredni elementi v naši jugoslovanski prosveti.

Zato je potrebno, da se njegove ideje razširijo med vse jugoslovansko učiteljstvo, potom ponovnega izdavanja njegovih del. A naš predlog je še širši od predloga Glavnega Odbora: **Glavni Odbor naj takoj prične s književno založo, ki bo nosila ime »DAVORIN TRSTENJAKOVA KNJIŽNICA UJU«, v kateri naj pa v zaporednih zvezkih ne izidejo le Trstenjakova dela, ampak vsa dela, ki se tičejo učiteljskih, šolskih in prosvetnih vprašanj v idejnem smislu Davorina Trstenjaka, katere spise tudi drugo jugoslovansko učiteljstvo.**

Publicistične — propagandne skupne knjižnice nam zelo manjka, ki bi širila enotne ideje med jugoslovansko učiteljstvo in potom katere bi se vzgajal naš naraščaj in mlajše učiteljstvo za skupne stanovske, organizatorične, šolske, narodno-prosvetne, gospodarske, kulturne in druge smotre, v smislu našega programa.

In to naj bi bila »Davorin Trstenjakova knjižnica UJU«, ki bi jo izdajal Glavni Odbor, in ki bi nas družila v duševnem in programatičnem oziru.

Če bi bilo dobro, da izidejo knjige ravno v cirilici, prepuščamo Glavnemu Odboru, upoštevajoč to, kako bi se knjige najbolj razširile med učiteljstvo; da pa izide I. zvezek »Davorin Trstenjakove knjižnice UJU« lahko takoj, brez fonda, o tem smo prepričani.

Tri Učiteljske tiskarne imamo v naši državi — v Skopju, Novem Sadu in Ljubljani — prepričani smo, da bi ena ali druga teh tiskarn natisnila dela Gl. Odb. UJU za Trstenjakovo knjižnico pod tako ugodnimi pogoji, da prične Glavni Odbor lahko takoj z izdajo. Z razprodanjo se bo dobil kapital za nove knjige sproti. 17.000 je jugoslovanskega učiteljstva, če se prične pri prvem zvezku z izdajo v 7.000, bo prvi zvezek, pri malem organizatoričnem delu lahko takoj razprodan.

In postavljen bo prvi kamen Davorin Trstenjakovega spomenika. —k.

Ženska ročna dela in učiteljice.

(Vzgojni in gospodarski pomen predmeta.)

Na zadnji seji ožjega sosveta UJU — Pov. Ljubljana se je govorilo tudi o ženskih ročnih delih in učiteljicah ter se je poslala pismena vloga na višji šolski svet, ki se je tudi že s stvarjo bavil. Dovolite, da se sliši tudi mnenje od ženske strani.

V današnjih, gospodarsko tako slabih časih, se bi moralo posvečati pouka v ženskih ročnih delih mnogo več pozornosti, kot se to godi sedaj. Trditi moram, da so ženska ročna dela najbolj zanemarljena panoga našega šolstva. Treba bi jih bilo reformirati in bolje gojiti v povzdigo našega gospodarskega življenja.

Obrabljen in star je pregovor, da žena hiši tri ogle podpira — vendar se njega resnica lahko vsak dan dokaže. Hiša, ki ima nečimerno gospodinjjo, katera izda velike vsote za obleke in šivilje, propada; med tem ko pridna gospodinja hišo povzdiguje — z ročnim delom.

Gospodinja, ki zna sešiti sebi in otrokom obleko in perilo, ki zna iz starega oblačila napraviti novo, ki vse doma zafije in pokrpa, prihrani sedaj na leto tisočake. V sedanji gospodarski krizi, v času draginje in pomanjkanja, ko dohodki ne krijejo izdatkov, je gospodinjska štedljivost posebno umestna.

Ako greš skozi vas, ki tvori predmetje večjega mesta v Sloveniji, imena ne bom navedla, vidiš ob lepem vremenu postajati žene. Može so v tovarni ali na železnici, žene pa gospodinjjo doma. Vidiš jih stati v gruči, roke križem držati in klepetati. Koliko dela jih čaka doma! Otroci se pode raztrgani po cesti. A one niso vajene neumornega ročnega dela, ko roke z jezičkom vred ne mirujejo. — Kako se mi je dopadlo marljivo ženstvo, ko sem bivala na otoku Rabu. Če je žena šla po vodo, na glavi je nesla tovor, v rokah pa nogavico, in je neprenehoma pletla. Ako se je podala z oslom na trg, je osel mirno korakal, a ona je poleg njega vrtela vreteno in predla. Niti za trenotek niso roke mirovale, kljub kameniti poti, ker ceste niso tako gladke kot pri nas.

Prej sem navedla primere iz delavskih krogov, pa tudi v »boljših« hišah sem videla marsikaj. Poznam mlade gospodične, hčerke bogataša, ki se mu je bogastvo v vojnem času še bolj razvevalo. Može je oblagodarjen s kopico deklet. Oče in mati sta marljiva kot mravlje, še dela vajena od prej. V mlajši generaciji pa se ne goji več smisel za delo, ki bi pri tako bogatih mladenkah mogel obstojati le v ročnem delu. Dekleta čitajo romane, flirtajo in — pušijo cigarete, to je njih vsakdanje opravilo. Kadar se pa omože, vsaka bo dobila gotovo moža, ker je bogata, če ga že ni; kadar se pa omože, pa postanejo nezadovoljne žene, ki iz dolgega časa mučijo moža, ako jim ne posveti vsako prosto urico, ker same ne vedo, kaj početi. Ročno delo bi jim krajšalo čas in manjšalo nezadovoljnost, ki izvira iz pohajkovanja.

Pri nas so bivala na letovišču dolgo vrsto let znanke, Hrvatice, zelo izobražene dame; ena je po Hrvatskem znana umetnica v vezenju. Te so do dobra spoznale naše slovenske razmere in jih mno-

di poslušalca najprej pripraviti za glasbo. Rekel bi, da jo je treba vtihotapiti v njegovo čustvovanje, da sam ne ve kdaj in kako. Največje tehnične težkoče tega kvarteta vsebuje violski part, katerega je g. Černy obvladal z bravuro in temperamentom, ki mu ni zlepa para. Na programu mnogih kvartetov manjka ta skladba in to edino zato, ker nimajo Černyjevi.

Beethoven. Dvomim, da je mogoče lepše prednašati ta vesel, živahen a ne razposajen kvartet Lobkowitzovega cikla. Šel je mimo, kakor lepa, nepozabna sanja, v jasnosti in prozornosti, ki tekmuje s slikarjimi na steklu gotskih cerkva. Kakor iz nekega skritega vrelca je zavrelo toplo čustvo po dvorani in je ni zapustilo ves ostali večer. Bila je glasba, nad katero je plaval duh ustvaritelja.

V Dvořaku se je pridružil Zikovcem prof. Ravnik. On ni naš največji tehnik, pač pa naš najtenkočutnejši pianist, kateremu ni tehnika smoter, ampak sredstvo. Njegov vstop ni motil ravnotežja kvarteta, nasprotno, združil je kakor kit ostale v še tesnejšo zvezo. Pet glasbil se je zliilo v en sam spev, včasih v orkestralnih barvah, včasih v prozornem akvarelu. Kjer je Dvořak dal pre malo, tam so dodali

umetniki iz svojih bogatih duš in nam podali celo delo v neokrnjeni idealni lepoti.

Z velikanskimi koraki stopa kvartet po začrtani poti. Pokazali so se sicer mali nedostatki, (v začetku Smetane v intonaciji, v prvem stavku kvinteta mala razlika v ritmu, prehitro vibrato čelista i. dr.) ali čemu bi jih našteval, ko vem, da jih sami najbolje poznajo. To dokazuje n. pr. g. L. Zika, ki igra neprimerno boljše, ko ob prvem nastopu. O visoki glasbeni potenciali Zikovcev pa pričra najboljši vzorna interpretacija skladb in prepričan sem, da bomo Slovenci nekdanj ponosni, da so bivali in rasli med nami. Ado Gg.

Vzgoja potom pouka.

Klic sedanjega vzgojeslovja: vzgajaj s poukom je prevažen in noben narodni učitelj ga ne bo preslišal. Zakaj najlepše pojmovanje narodnosti je stremljenje koristiti čim najbolj svojemu narodu. Ako moreš z gmotnim podpiranjem prosvetnih naprav, če ne pa posveti svoje moči in zmožnosti v njegov blagor. Ako te je ušoda obdarila z obojim, tedaj tem več lahko daruješ domovini. Dvigaj ugled svojega naroda, ker baš zdaj je stopil v ospredje

na zgodovinsko pozornico. In ako preobrazoš poedinca v duhu plemenitosti in človekoljubja pripravljajoč ga za skupno življenje z bližnjikom, si z njegovo preobrazbo pripomogel k dvigavanju vrednosti vsega naroda, zakaj drobec za drobcem stvarja končno le celoto. In sladka ti bo zavest, da si izpolnil svojo dolžnost.

Vzgajaj s poukom — to načelo ni mogoče za pravega vzgojitelja. Pouku dajaj smer vzgojni moment! Spremlja naj te vedno misel vzgajati deco za bodoče koristne člane velike družine — človeške družbe. Zatajaj slaba nagnjenja, pogubonosna kvarna poznejšemu človeku, razvijaj plemenita v korist njemu in bližnjemu. Izprašal samega sebe, si-li sam to, kar hočeš, da bodo ti mali. In med njimi se poboljšaj in poplemenitiš sam. Proučaj otroka, ta nežni stvor, v katerem ostanejo vtiski otroške dobe največkrat mero-dajni za poznejše življenje. Najlaže spoznaš njegova nagnjenja, ako ga opazuješ neopaženo v njegovih prosih trenutkih. Takrat se ti pokaže vse njegovo bitje na dlani in lahko ti je razsoditi koliko je v njem dobrega ali zlega. In ta spoznanja ti bodo važni činitelji vodniki pri vzgoji posameznega otroka. In ni bolj zanimivega

LISTEK.

Zikovci.*)

Kdo jih ni bil vesel, ko jih je videl na odru polne energije, resnosti in mladeniškega temperamenta? Vsakdo je čutil, da mu nudijo glasbo, pošteno glasbo, kakršno morejo nuditi le mlada, zdrava srca. Zdi se mi kot eksotični cvetovi, ki so slučajno pognali korenine v sorodni, deški zemlji, kjer se previdno odpirajo, dokler ne vzcvetajo v vsej svoji lepoti. Smetana. Nekdo je rekel, da spada njegov kvartet med programske glasbe. Saj ni res! Onih par stavkov na platnicah ne opravičuje te sodbe! Ne »Iz mojega življenja«, »Iz moje duše« bi moral imenovati mojster sladbo, ki spada med najlepše, kar jih premore slovanska glasba. Po mojem skromnem mnenju bi bilo bolje, ako bi se izvajala ta točka za Beethovnom, ker je lažje umljiv. Kakor se ne morejo izvajalci tako uživeti v igro in prilike nove dvorane, tako je treba tu

*) Od prvega koncerta, zadnjič i. ostalo v listu.

gokrat kritizirale. Rekle so, da se pri nas ne goji ročno delo v taki meri kot na Hrvaškem, kjer ima vsaka pokrajina svoje posebne vrste ročnih del, svoje posebne vzorce in posebne okraske. Rekle so mi, da tu na Slovenskem ženstvo nima smisla za ročno delo in tega je kriva šola, ki ga ne goji v zadostni meri. Seveda mi take besede niso bile prijetne, parirala sem jim po priliki z analfabeti na Hrvaškem.

Pa nanesel je slučaj, da sem se o resničnosti besed mojih hrvatskih prijateljic prepričala. Bila sem pri njih na obisku, pa pride k njim znanka, priprosta kmetica iz zagrebške okolice. Lepo je bila oblečena v narodno nošo, delo njenih rok. Prinesla je ročna dela na prodaj, ki jih je sama izdelala. Imajo malo posestvice, redi dve kravici, je vdova, a njeni postranski zaslužek so pristna, domača ročna dela. Bil mi je zares užitek, se s kmetico razgovarjati. Koliko znanja je imela o svoji stroki! Kazala mi je stare vzorce, že njena mati jih je delala, razlagala to in ono tehniko, ter mi opisovala dele narodne noše.

Pa sem si predstavljala naše žene doma, vsaj pri nas; kje zamoreš s kmetico, ki opravlja svoje krave, govoriti na ta način o ročnih delih. Uvidela sem, da so imele moje znanke prav, ko so trdile, da nas je nemški duh odtujil narodnim ročnim delom — da sedaj ne poučujemo več ročna dela za narod, kar poučujemo je le surogat, ki se kmalu pozabi, ker si ne pridobimo narodne duše.

(Dalje prihodnjič.)

FR. ROJEC:

Pozabljeni.

Znano je, koliko so trpeli nekateri slovenski narodnjaki med svetovno vojno zaradi svojega odločnega jugoslovenskega in obče-slovenskega mišljenja in delovanja. Med temi zavednimi Slovenci je bilo tudi mnogo javnih državnih nameščencev v najvišjih kakor v najnižjih vrstah. Nemci so jih preganjali in mučili ter jim prizadejali mnogo bridkih krivic.

Ko so bili Nemci premagani in je razpadla Slovanom sovražna Avstrija, smo postali Slovenci na Kranjskem in Spodnjem Štajerskem svobodni in hoteli smo primerno obračunati s svojimi narodnimi sovražniki. Dvignili smo zahtevo po odškodnini in zadoščanju, ki naj bi ju našim narodnim mučenecem izposlovala od njihovih bivših tlačiteljev — velika zavezniška antanta. Takrat smo še vsi verovali v njeno pravičnost. Dožijeli pa smo tudi v tej zadevi grenko razočaranje. Zdej poznamo antantne sebičneže in se več ne čudimo, zakaj so zavrnili našo zahtevo. Hočejo kar mogoče veliko odškodnino iztisniti iz Nemcev — zase.

Bila je to neprijetna prevara, vendar smo jo kmalu pozabili. Saj se za denar nismo borili. Boli pa nas to, da se naše odločno narodno delo, ki smo se ž njim žrtvovali za to državo, ko je še ni bilo, sedaj ne vpoštevata niti med rojaki. Pozabljeni smo in pozabljeni ostanemo tudi za naprej, ako se sami ne ganemo in si sami ne priborimo zadoščanja.

Vrli bratje Čehi, ki smo se pri njih učili dela za osvoboditev naroda in domovine, nam dajejo najlepši zgled tudi v tej odškodninski zadevi. Med njimi je razmeroma mnogo več narodnih mučenecv izza svetovne vojne in iz predvojnih časov nego pri nas, a dobili so vsi najsijsjajnejše kulturno zadoščanje v — češki knji-

kot biti neprestani opazovalec doraščajočih ljudi, sledeč razvoju njihovih nagnjenih zavirati ali krepiti. In če ne žanje, vidnih uspehov, ne plaši se, nadaljuje svoje tiho delo; bodoči človek se bo mogoče vračal v poznejših letih v svojo otroško dobo in črpal potem iz nje to, česar ni hotel prej. Ti pa boš imel mirno zavest da si storil to kar ti velewa srce.

Vzgajaj s poukom — to naj povdarjajo tudi kritike učiteljevega delovanja v šoli. Kolikor se spominjam, se ni kritika nikdar vršila v tej smeri; govorilo se je o učnih uspehih, o vzgojnih nikoli. Nehote se obrne učiteljeva pozornost bolj na približevanje materijalnega znanja in to posebno pri izbiri snovi, saj je vendar to kar se ocenjuje in kar je podlaga uradnemu ocenjevanju njegovega dela. Sicer pa vsak učitelj, ki pojmuje prav svojo nalogo, to tudi brez vsakih kritik izpolnjuje, vendar je o tem videti podčrtavanje materijalne strani pouka in da se ne polaga tolike važnosti na vzgojo. V kratkem času nadzorovanja pač res ni mogoče razsoditi mnogo o vzgojnih uspehih, vendar bistro oko veččaka pedagoga bo znalo tudi to vsaj deloma premostriti. Tudi v to smer je torej preurediti postopanje, da

gi. Popisano in s tiskom je ovekovečen: njih delo in trpljenje za narod in domovino. Se pozni potomci bodo s ponosom brali njih imena ter se navduševali za sveto narodno stvar ob njih požrtvovalnih delih. S pomočjo te zgodovinske spomeljice bo narod svoje junaške narodne mučence ohranil v hvaležnem spominu. — na veke!

Najmanj vsaj tako zadoščanje dajo tudi drugi kulturni narodi svojim za domovino in narod zaslužnim sinovom in hčeram. In pri nas? Vse drvi le za materijalnimi dobički in telesnimi užitki; vse misli le na vsakdanje potrebe, a za prihodnost se ne dela. Zato so pri nas tudi na vseh merodajnih mestih pozabili na domače narodne mučence. Jako žalostno in sramotno dejstvo je, da se do sedaj niti naše narodno razumnštvo in niti naša cerkvena oblast še nista spomnili svoje dolžnosti, da bi one nesrečneže, ki so jih avstrijski rablji na Suhem bazarju postrelili in zakopali kakor živali ali kakor največje hudodelce, izkopali ter njih telesne ostanke položili k večnemu počitku, kamor spadajo. Edino Brencetovi sorodniki so dali iz lastnega nagiba prepeleti svojega draga pokojnika na domače pokopališče na Dovjem.

Iz »Našega Glasa«.

(Dalje prihodnjič.)

ŠIRITE IN NAROČAJTE »NARODNO PROSVETO« CENTRALNI ORGAN UJU

BEOGRAD
UČITELJSKI DOM.

Iz Jugoslavije.

— Ali naj bodo šolski nadzorniki avtokrati in absolutisti? Po Radojevičevem načrtu so to nadzorniki. Nazor o vzajemnem delovanju nadzornikov z učiteljstvom v beograjskih merodajnih krogih še ni prodr. Zato so postavili profesorje učiteljstvu za nadzornike. »Da ne bi zavlada prevladala kolegijalnost med učiteljstvom in nadzorniki.« Napraviti hočejo zopet prepud med učiteljstvom in nadzorniki; hočejo imeti v nadzornikih zopet »nezmotljivega« Boga, ki se ga bo učiteljstvo balo in ki ga bo mrzilo zaradi tega. Po teh nazorih bi tudi na srednjih šolah ne mogel biti nadzornik profesor, ampak kvečjemu univerzitetni profesor, da bo vladal in obstojal med profesorji in nadzorniki, za avtokrate in birokrate potreben — kitajski zid. Ne napenajte strun, ki so pokale na škodo šolstvu že v Avstriji!

— Zakaj smo mi proti srednješolskim profesorjem kot našim nadzornikom? Starejše tovariše, ki so imeli svoječasno srednješolske ravnatelje in profesorje za nadzornike prošimo, da nam nemudoma pošljejo poročila iz lastne prakse, ki odgovarjajo gorenjemu vprašanju. Ozirati se je le na metodične in didaktične ter šolske pogreške, na ocenjevanje učiteljevega dela, ki so izviral iz nepoznavanja ljudskega šolstva in neumevanja položaja in težaj učiteljstva, kar je prvi pogoj za zadovoljstvo učiteljstva in uspešen razvoj pouka in šolstva. Podatke rabimo nujno, da še z večimi dejstvi podpremo naše stališče, proti nazoru g. Radojeviča in srednješolskim profesorjem — humanistom v Beogradu, ki sedaj odločujejo o naši usodi.

— Šolski nadzorniki in načrt g. Radojeviča. O tem, za nas ne malo važnem vprašanju, prinaša Narodna Prosveta št. 10. zanimiv članek iz Slovenije, ki slika naše stališče ob vprašanju okr. in viš. šol. nadzornikov. — Poleg tega prinaša ista št. N. Pr. nadaljevanje razprave P. Fleré v načelnem stališču sloven. učit. k načrtu zakona o osn. šolah. — Za meščanskošolsko učiteljstvo je zanimiva razprava o meščanskošolskih tečajih v Novem Sadu in njih veljavnosti kot usposobljenosti za pouk na meščanskih šolah.

— Načelno stališče slovenskega učiteljstva o načrtu šolskega zakona. O tem poroča »Narodna Prosveta« v 9. številki. Piše Pavel Fleré.

— Pokrajinski zastopniki učiteljstva, ki so bili od ministrstva prosvete brzojavno pozvani v Belgrad, da sodelujejo v Glavnem Prosvetnem Svetu pri izdelavi zakona za osnovne šole, so: Milan Fabijanovič, viš. šol. nadz. v Zagrebu. Manojlo Ilić, ref. pokr. upr. v Sarajevu. Ivan Babić, adm. ref. pokr. šol. upr. v Splitu. Pavel Fleré, okr. šol. nadz. iz Slovenije.

— Šolske maše in vodenje otrok v cerkev. O vprašanju šolskih maš v Sloveniji, ki je doneslo toliko razburjenja že, razpravlja »Narodna Prosveta« v 9.

— Vprašanje učiteljske izobrazbe v Rep. Avstriji. Opozorjamo na temeljito razpravo o tem vprašanju v 9. številki »Narodne Prosvete« od dr. Voj. G. Mladenoviča. V kratkem bomo mi postavljeno pred isto vprašanje za našo državo, ker se bomo morali baviti z načrtom zakona o učiteljski izobrazbi na enak način, kakor sedaj z zakonom za osnovne šole. Načrt zakona o učiteljskih je izdelal nač. dr. Rajčič v ministrstvu prosvete in ga priobčimo, kakor hitro ga prejmemo.

— Pomanjkanje učiteljstva v Južni Srbiji. V Južni Srbiji manjka 319 učnih oseb v krajih, kjer se nahajajo šole, mnogo je pa krajev, kjer sploh šole še niso ustanovljene.

— Čitajte in širite »Narodno Prosveto«, naše centralno stanovsko-politiško glasilo UJU. Naj si list naroče vsaj učiteljski zbori posameznih šol skupno. Izlaha tedensko dvakrat in se naroča ter pošilja naročnino na naslov: Mih. Jovič, predsednik UJU, Beograd. Kopaonikška, br. 12. — Stane za celo leto 48 Din.

— Člani društva učiteljev in šolskih prijateljev za okraj ljubljanske okolice, ki še niso dobili položnic, naj se za nje oglase pri predsedniku v Borovnici ali pa pri tajništvu UJU v Učiteljski tiskarni.

— Naše čitatelje in merodajne kroge opozorjamo na današnji članek »Ženska ročna dela in učiteljice«, posebno pa na oddelek o izobrazbi uč. žen. roč. del in o reformi tega poteka, ki ga priobčimo v prihodnji številki.

— Maribor. Dne 1. II. smo izročili materi zemlji ostanke vpokojenega nadučitelja Antona Hrena, ki je deloval 44 let kot učitelj v Framu in St. Janžu na Drav. polju. — Bil je šoleprost dan, oba mariborska dnevnika sta objavila dne 31. I. smrt in čas pogreba, tedaj se je smelo računati na obilo udeležbo učiteljstva pri pogrebu. V Mariboru je gotovo najmanj 50 učiteljev in učiteljic, a mariborsko učiteljstvo se je izkazalo pri tej priliki s svojo neudeležbo, kajti bili so le 3 — beri in piši trije tovariši pri pogrebu — v resnici iz mesta le eden, 2 tovariša sta že iz okolice. — Pri odprtem grobu so mi prišle v spomin besede našega odličnega pesnika S. Gregorčiča: »Pravico v grob so devali, pri grobu jaz sem bil.« — Eden navzočih.

— Poroča. V pondeljek dne 6. t. m. se je poročila tov. Cirila Golia, voditeljica na otroškem zavetišču na Prulah v Ljubljani, z ljubljanskim županom dr. Ljud. Peričem. Novoročenca sta darovala ob tej priliki znesek K 600.— za pogostitev otrok na imenovanem zavetišču.

— Odbor za šol. zakon — ljubljanske okolice se snide v soboto, 11. t. m. ob 14. uri zopet pri tov. tainiku A. Korbarju v Zgornji Šiški radi ponovnega razgovora o osnutku novega šolskega zakona.

— Prerod. Od odbora za pravni prerod naroda smo prejeli sledeče pojasnilo: Z ozirom na članek g. Černagoja istega naslova v zadnji številki se zdi podpisane mu odboru potrebno, podati sledeče pojasnilo. Nikakor ni bil namen prirediteljev shoda nastopiti zoper katerikoli stan, torej tudi ne zoper učiteljski, marveč je vladala na shodu popolna enakopravnost strank in stanov. G. Bernot, ki je govoril s proletarskega stališča, je res krenko bičal pijančevanje izobraženih stanov. Omenil je posebno učitelje, a za temi tudi uradnike in duhovnike, rekši: »Kdorkoli je v taki službi pijan, na črno desko z njim!« Ni pa nastopil kot oficijelni govornik, marveč le v debati in beseda je bila vsakemu prosta. Kakor njemu, prav tako tudi g. Černagoju, ki je branil učiteljski stan in g. v. šol. nadzorniku Westru, ki je pojasnjeval vzroke neuspehov šolske vzgoje. — Hvaležni pa smo g. Černagoju, da je v stanovskem listu konstatiral, kolika je bila udeležba od strani učiteljstva na shodu, ki se učiteljstva tako v živo tiče. Kako naj se izvrši prerod naroda, ako ne sodelujejo oni, ki so k temu v prvi vrsti poklicani? — Glede izvršitve shoda na to-le: Namen tega shoda ni bil ljudi dvigati k lepšim idealom, — saj je bila navzoča večinoma inteligenca, ki takega dvigavanja ne potrebuje, — namen tega shoda je marveč bil, konstatirati sedanje žalostno moralno stanje ljudstva in dati splošne smernice za delo preporeda. Dvigati ljudstvo k lepšim idealom, to je pa zdaj stvar podrobnega dela, h kateremu v prvi vrsti ukladno vabimo cenjeno učiteljstvo. — Odbor za pravni prerod naroda.

— Iz Celja se nam poroča: K dopisu iz Mokronoga (glej »Učit. Tov.«) glede predstave mladinske igre »Kralj Matjaž« (spisala Marica, glasbeni del od Cirila Preglja) si dovoljuje podpisaneč pripomniti, da je bila premiera te igre v celjskem

dovo) 1921, kjer je dosegla vsestranski uspeh in se je zbog tega igra še dvakrat ponovila in sicer 29. junija in 12. julija l. l. V celjskem lok. časopisu »Novi Dobi« je bila predstava od ravnatelja Jos. Brinarja in dr. Stanko Savojca nadvse ugodno ocenjena; saj sta pa tudi naša tovariša Stanko Gradišnik kot režiser in Ciril Pregeļ kot komponist glasbenih točk, izlila v to krasno prireditve vso svojo umetniško dušo. Nekateri malenkostne nedostatke, ki so se pri režiji opazili, je pisatelj odpravila, in tako je danes to delo zelo priporočljivo za mladinske odrede zlasti iz ozira, ker ima ta mladinski igrokaz namen utrjevati v našem ljudstvu ljubezen do našega že neštetokrat težko preizkušene naroda ter vzbuja požrtvovalno zanimanje za naše še neodrešene brate na Koroškem in v Primorju. — Opozorja se obenem, da so glasbene in plesne točke (9 po številu) v lični opremi že izšle v založništvu Vilko Weixla v Mariboru. — Joško Bizjak, nauč.

— Albansko spomenico sta dobila v Ljubljani gg. Josip Jeras, strokovni učitelj in Vitomir Jelenc, sin našega povojnika UJU, ki sta se udeležila kot prostovoljca srbske vojske umika čez Albanijo. Spomenica visi na zelenem, črne obrobjenem traku. Pod kraljevo krono razprostira beli orel svoja krila. Na eni strani je glava kralja Aleksandra z napisom: »Svojim ratnim drugovim — Aleksander. Na drugi strani je napisano: Za vernost otažbini. 1915.

— »Opanci vise v mojem salonu.« V tem poročilu zadnje številke je tiskarski škrat ponagajal, da se je tekst nekoliko pomešal, kar naj čitatelji upoštevajo.

— Zaročila se je naša vrla tovarišica gdč. Inka Karbova, učiteljica pri Sv. Križu pri Ljutomeru z g. Viktor Kladnikom, inženirjem v Ljutomeru. Čestitamo!

Vestnik učit. ženskih ročnih del.

»Danes ima srp v rokah...«

»Učit. Tov.« 26. jan. 1922.

Ne spadam sicer med one učiteljice ženskih ročnih del, ki so jih na zadnji seji višjega šolskega sveta menili za gornjimi besedami, vendar moram reagirati na to nenavadno — označbo.

Srp v rokah vilteč vrši ženska poljsko delo, ki je že marsikakega poeta navdušila do izraza lepih, vzvišenih misli: sploh je žetev žita pri raznih narodih — in ne najmanj pri slovanskih — zelo poetično shvatanje opravilo. Mislim torej, da bi ravno to opravilo ne bilo v nečast slovenski deklaci, ki začuti v sebi željo postati učiteljica žen. ročnih del. Edmond d'Amicis opisuje v svojem romanu »Il romanzo d'un maestro« učiteljice, ki ostanejo tudi po doseženi učiteljski službi zveste običajem seljakinje, ki obdeluje svoj vrt in polje v krilu preproste žene ter tudi v nedeljo ne nosi svilenate obleke.

Mislim torej, da delo, poštno delo preproste žene ne more biti ovira postati učiteljica žen. roč. del, ako se ugodi drugim stvarnim pogojem. Vem, žal še predobro, da je dosedanja pripravljalna izobrazba učiteljic ž. r. d. prepričala, a krive temu niso te učiteljice same, ampak oni, ki so doslej imeli nalogo to izobrazbo voditi. Statut naših učiteljskih obsega tudi določbe v enoletnih tečajih za izobrazbo učiteljic ž. r. d. v katere imajo pravico vstopiti najmanj 17 let stare deklace na podlagi vsprejemnega izpita. Zakaj pri nas v Sloveniji ni bilo ne pod prejšnjo, ne pod sedanjo upravo tečajev v smislu tega statuta, mi ni znano, vem pa, da je bilo to zanemarjanje pouka ž. r. d. na osnovnih šolah. Kot surogat takih tečajev so se pa posamezne ženske pripuščale k izpitom kot privatistkinje in tam seveda se je večkrat premilo sodilo.

V tem je glavni vzrok slabih učnih uspehov takih učit. ž. r. d., ne sme se pa pozabiti, da se ta predmet sploh bagatelizira. Saj se ne zahteva niti od š. voditeljev niti od nadzornikov, da imej vpogled v bistvo tega pouka.

Čehi so že pred več leti ustanovili za ž. r. d. posebne ženske nadzornice, izišle iz vrst učiteljic ž. r. del., pri nas se doslej to ni mislilo. Ne bilo bi pa nič preveč, če bi za vse šole — osnovne, meščanske in ženska učiteljska — določile pokrajinske nadzornice ž. roč. del.

Če se pa z gornjimi besedami nisilna premalo — modernost učiteljic ž. r. d. mislim da ni ravno prva naloga učiteljice — in bodisi že naučna ali veččinska — preveč slediti izumom pariških krojačev.

Klementina Vrščajeva,

učiteljica ženskih ročnih del na državnem

Vestnik meščanskih šol.

—c Vprašanje knjig za meščanske šole. Če pomislimo, da smo imeli pred vojno Slovenci le eno meščansko šolo, danes pa je število meščanskih šol brez dotične doseglo dvajsetde, moramo biti tega napredka odkrito veseli. Z neverjetno naglico je ljudstvo spoznalo velik pomen teh pristno ljudskih izobraževališč. Velika škoda je, da boleha slovenska meščanska šola že iz vsega početka na n; za meščanske šole potrebnega kvalifikativnih hibah, ki bi jih oblasti ob pravem razumevanju lahko odpravile. Predvsem ciranega učiteljstva in ga bo, če se ne motim, čez dalje manj. Izpiti so strogi, kar je prav. Prav pa ni, da se ne pripozna meščanskemu učiteljstvu za večjo kvalifikacijo nikakršna večja plača. Drugi vzrok slabe notranje konsolidacije meščanskih šol se imenuje šolska knjiga. Imeli smo sicer že pred vojno nekaj slovenskih knjig za meščanske šole, a te so pošle, in nove izdaje kapljajo počasi kakor dež v preteklem letu. Tudi niso nove izdaje posebno srečno preurejene. O opremitvi našo in naših bratov zgodovino, pokaži učencem domovino v vsi njeni krasoti in se za ostale države brigaj kolikormoči malo. Dobro in prav! Skrajni čas je, da smo se lotili spoznavanja nas samih. Povejte mi pa le, kako! Imamo hvala Bogu Brinarjevo Čitanko. Mimogrede bodi povedano, da bi bila lahko v posameznih zvezkih za polovico tanjša in zato cenejša. Saj v teh treh urah, ki so nam jih še pustili za pouk v materinščini, ne moremo predelati niti desetine vsebine. No, bodimo Brinarju za Čitanko hvaležni. A kaj naj počnemo pri zgodovini in zemljepisu? Samo pripovedovati in pisati v tem pičlo odmerjenem času? Na ta način ne pridemo nikamor. In kaj se to pravi, pri tako važnih predmetih, v tako važnih časih, naj pomislijo vsi, ki jim je do prave vzgoje naše mladine. Baš sem čul te dni, da ima Brinar zgodovino za meščanske šole že spisano, da pa so težkoče s cenzuro. Seveda, če pride delo v cenzuro raznim strokovnjakom, ki imajo vsak svojo misel, potem je avtorju težko, da bi ugodil vsem. Mi pa čakamo! Vrh vsega se pa zgodi, da se lotita dela kar dva, ki ničesar ne vesta drug o drugem, kar je za naše skromne razmere velik greh. Često smo se že domenili, naj vsak pisatelj, ki prične ali misli pričeti pisati šolsko knjigo, to objavi v stanovskem glasilu. Čemu dvojno delo? Pred daljšim časom mi je navedel nadzornik Fink, da ima zbrano gradivo za zemljepisno knjigo za meščanske šole in bi pričel z delom, če bi vedel, da ni pričel kdo izmed tovarišev. Nujno je potrebno, da stopijo pisatelji v tem oziru v stik, sicer hojo čakali drug na drugega, mi bomo pa tudi čakali in učili zemljepis in zgodovino na — prste! Pozivamo tovariše naj takoj vsak javi če, in kaj misli pisati. Knjige za prvo skupino se bojo dale s pridom uporabljati tudi če bi bil načrt no sprejetju zakona o meščanskih šolah pred drugačen tako ali tako. Drugače je z ostalima skupinama. Tu moramo počakati definitivne ureditve meščanskih šol potam zakona. Zato nisem n, pr. nadaljeval doslej geometrije, od katere je bil prvi zvezek že pri oblastvenem cenzorju. Danes še ni dognano, bo li meščanska šola tri ali štiri razredna in v koliko bojo Srbi hoteli upoštevati naše želje po onem tipu meščanskih šol, ki je nam najbolj potreben, tip industrijske in kmetijske meščanske šole. Knjiga o svetovni, posebno na o naši zgodovini in knjiga o zemljepisu, posebno z ozirom na našo državo, pa lahko izide boljše danes nego jutri, ker se taka knjiga lahko uporablja ob vsakem načrtu. Želel bi le, da bi bila taka knjiga — posebno zemljepisna — enodelna, ki bi jo učenec oddal učencu in ki bi v njej lahko učitelj, bodisi v kateremkoli razredu, poiskal in doščil za pouk tisto, kar bi potreboval. Drag. H.

Naše nar. prosvetno delo.

NAŠE IZVENŠOLSKO DELO.

Zakaj se zahteva od učiteljstva izvenšolsko delo? Prvič je dolžnost vsakega inteligenta, izobraževati ljudstvo; drugič je pa ravno učiteljstvo po svojem položaju najbolj pripravno za ta posel.

Da pa je ravno učiteljstvo dolžno tudi zunaj šole delovati, je vzrok v tem, ker se njegovo delo ne sme končati pri učencu, ko stopi iz šole. Iz tega sledi, kar je potreba: 1. reformira ljudske šole, da bo res eno z življenjem in 2. se mora obvezni pouk raztezati v tej ali oni obliki še čez

Mladine ne smemo pustiti iz rok! To je, česar ne smemo pozabiti. A mladina mora tudi vedeti, da jo hočemo izobraževati in da je dolžna se udeleževati tega izobraževanja.

Pouk v ljudski šoli se mora tako preurediti, da ne bo učenec že naprej računat, češ toliko in toliko časa še, potem sem pa prost. Vedeti mora, da se njegova izobrazba ne konča s 14. letom, spoznati mora, da je zanj koristno, če se še dalje izobrazuje, in da se vsak uči tako dolgo, dokler živi.

Ves ta način in potek mladeniške in deklishe vzgoje mora biti uravnan. Dokler se to ne zgodi, naj bi se ustanovili prosvetni odbori s centralami in poedini-mi krajevnimi odbori. Ti bi o vsakem kraju vodili sledečo statistiko: 1. Katera društva, naprave, zavodi itd. že obstajajo v istem kraju. 2. Kaj se je do sedaj v kraju sploh storilo za povzdigo izobrazbe in kulture. 3. Kaj bi kazalo najprej začeti, da bi se ljudstvo pridobilo za kulturne namene.

Po tej statistiki razdeljuje prosvetni odbor delo med učiteljstvo in vodi natančno statistiko, kaj naj kdo dela in kaj doseže. V tem oziru, t. j. v našem izvenšolskem delu je treba sistema.

Za mnoge panoge izvenšolskega dela potrebujejo mnogi učitelji naobrazbe. Prirediti se bodo morali v tem smislu različni kurzi.

Delo za narod se torej ne sme prepuštili slučajem, ampak se mora krajevno in programatično urediti, spraviti v sistem, kakor vsako drugo delo. Potem bo uspeh večji pri narodu, in naša kvalifikacija o tem delu bo le tačas mogoča.

Točka o izvenšolskem narodno prosvetnem delu je del našega stanovsko-kulturnega programa. —r—

Šolski odri.

—šo Šolska veselica v Stični. Na dan Svečnice — 2. febr. — je priredila tukajšnja šolska mladina in odrasli diletanti ob 3. uri v društveni dvorani veselico s predstavo »Hanice pot v nebesa«. Četudi ni bila veselica priglašena po časopisih, se je vendar v velikih dvoranah zbralo toliko ljudstva, da je bila sobana natlačeno polno občinstva do zadnjega kotička. — Smelo rečemo, da se je igra, obstoječa iz raznih prizorov glede deklamacij, petja, igre, govorov in godbe prav dobro izvršila, za kar moramo vse učiteljstvo, ki se je potrudilo z organizacijo te veselice, javno pohvaliti. Šolski otroci in odrasli so popolnoma zadostili svoji nalogi. Posebno hvalo zasluži gospod nadučiteljvoditelj Karol Gorišek, ki se je potrudil, da je veselico vodil in diletante učil ter tako pripomogel k splošnemu veselju uspehu. — Ker je vsa prireditelj imela tudi dober gmotni uspeh ter je pokazala marljivost in spretnost našega učiteljstva in v obče nadarjenost šolske mladine, kakor tudi odraslih diletantov in diletantin, moramo se tega pojava v istini razradostiti. S tem je razviden dokaz, da naše učiteljstvo z njegovim voditeljem g. K. Goriškom tudi pri izvenšolskem delovanju — v kulturnem delu — zadošča svoji odgojno — poučni nalogi, kajti s takim delovanjem se oživlja narodna in državljanska zavest učiteljstva, ki žanje lepe uspehe na narodnem prosvetnem polju. — Vivat sequens! —

Šolske ljudske knjižnice.

—pk. V Limbušu obstoja v šoli ljudska knjižnica že 20 let. Knjižnico upravlja ves čas tov. A. Godec. Knjižnica ima 75 knjig, ki so povečini darovane, le v zadnjih letih so se nakupili novi spisi. Ljudstvo pridno čita in si knjige izposojuje. Neka viničarka je prečitala že skoro vsa dela. Knjižnica se nahaja v šoli, a je last »Kmečkoga bralnega društva za Limbuš in okolico«. To društvo je ustanovilo učiteljstvo, ki je istotako samo zbralo knjige za knjižnico. Za časa nemškutarije je bilo društvo velikega narodnega pomena.

—pk. V Dobrni pri Celju ima šola šolsko - ljudsko knjižnico, ki obsega 365 vezanih knjig. Knjige učiteljstvo izposojuje šolski mladini in odrastlim.

Ljudska predavanja.

—pp. Roditeljski večeri in ljudska predavanja. Poleg šolskih odrov in šolskih-ljudskih knjižnic so v našem stanovsko-kulturnem programu tudi roditeljski večeri in vzgojna ter poljudno znanstvena, podučna predavanja, ki naj se vrše za ljudstvo v šoli. Že na zborovanju v Radovljici pred 15 leti si je postavilo slovensko učiteljstvo to točko v svoj program. Zamislilo si je to tako, da si pridobija za predavanja predavatelje izmed inteligence oziroma, da si medsebojno po-

in tovarišic, ki bodo voljni se odzvati povabilu tovarišev in priti predavati na njihovo šolo. — O takih predavanjih, ki jih bo priredilo učiteljstvo po šolah, bomo priobčevali tudi kratka informativna poročila, samo prosimo poročevalce, da so s svojim poročili res kratki (zaradi prostora v listu) in nam le informativno poročajo o predavanjih s par vrsticami.

Književnost in umetnost.

Vse pod tem zaglavjem navedene knjige, muzikalije, tiskovine i. t. d. prodaja in sprejema zanje naročnino knjigarna »Učiteljske tiskarne v Ljubljani«, Frančiškanska ulica šte. 6.

—k »Prosvetni Glasnik« iz Skoplja prinaša v svoji 2. številki obširen informativen članek o »Učiteljski tiskarni« v Ljubljani. List ureta tov. Milosavljevič.

— Josip Stritar. Sodnikovi. V Ljubljani 1922: Izdala Zveza kulturnih društev. Založila Tiskovna zadruga. »Prosveti in zabavi« 4. zvezek. Strani 173. Cena broš. 7 Din. po pošti 75 para več. Stritarjevi romani in povesti, ki so izhali pred 40. leti imajo tudi še sedaj svojo vrednost in privlačnost. Zadnji najboljši samostojni roman Sodnikovi, ki je izšel leta 1878, in v katerem se odlikuje Stritar zlasti v slikanju kmetijskega življenja, je izšel sedaj v donatihu pri Tiskovni zadrugi. Ker so Stritarjevi spisi redki, pa bo zelo dobro služil šoli in knjižnicam. Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ul. 54.

—k »Blagajna velikega vojvode.« Ta zabavni in zanimivi roman proslulega švedskega romanopisca, Franca Hellerja je pravkar izšel v ponatihu v založbi »Jutra«. Obsega 164 strani velike osmerke z dvobarvnim naslovnim listom, ki ga je oskrbel Saša Santel. Vsebinski romana je zelo pestra. Dogodki, ki sledijo s kinematografsko brzino in nepričakovanostjo ter presenečajo bralca z svojo slikovitostjo in zanimivostjo. Pariz, London, Nica s svojim izuznim razkošjem, morje — to je zunanji okvir dejanja, ki se plete v najvišjih krogih, pa obenem med zločinc, pustolovci itd. in ki se konča z veselo in zadovoljivo poroko. Čtivo, kakor je ta roman, je lahko in duhovito ob enem pa zanimivo, zato ni čuda, da je roman zelo ugajal že ko je izhail v podlistku, in da je tudi sedaj povpraševanje po ponatihu zelo živahno. Sai je glavni junak romana oni Filip Collin, čegar »Prigode« so že skoraj razprodane. Cena 10 Din. po pošti — 75 Din več.

Iz naše organizacije.

Iz glavnega odbora UJU v Beogradu.

+ Poročila sej Glavnega Prosvetnega Sveta: Gl. Odb. UJU je sklenil na seji 16. XII. p. l. da bodo učitelji - člani Gl. Prosv. Sveta obveščali Gl. Odb. o vseh zadevah o katerih bo razpravljaj in sklepaj Gl. Prosv. Svet.

+ Učiteljska matura: Gl. Odb. UJU je sklepaj na svoji seji 26. XII. p. l. o dopisu ljubljanskega poverjenjstva glede verzije o priznanju učiteljske mature s srednješolsko maturo in sklenil, da izvrši svojo dolžnost.

Iz poverjenjstva UJU v Ljubljani.

+ Delo na načrtu šolskega zakona. Nekatera društva nam pošiljajo svoje izpremembe k načrtu šolskega zakona enostavno na tiskanem načrtu, kar ne daje jasnega pregleda in nam otežkočuje naše nadaljno delo. Prosimo ponovno tovariše, da nam izpremembe vsakega člana napišejo v posebnem odstavku in samo na eni strani papirja pisano, ker nam to olajša zelo mnogo nadaljno delo.

Društvene vesti.

+ Slovenjebistriško učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 16. februarja 1922 ob 10. v deklisiki šoli v Slov. Bistrici. Dnevni red: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Društvene vesti in dopisi. 3. Izpreminjevalni predlogi k Radojevičevem načrtu šolskega zakona. Načrt je enketa predelala, glavni poročevalec je tov. Planer. 4. Slučajnosti. Z ozirom na važnost 3. točke, pričakuje odbor, da ne manjka nobeden član društva.

+ Učiteljsko društvo za Kočevski okraj zboruje dne 18. t. m. točno ob 10. uri v osnovni šoli v Kočevju. Na dnevnem redu je poročilo predsednika, volitve naših zastopnikov, razgovor o VI. Radojevičevem načrtu zakona o narodnih šolah, slučajnosti i. dr. Stanovska disciplina nas veže, da se udeležimo tega važnega zborovanja. Odsotnost se mora opravičiti.

+ Učiteljsko društvo za Maribor in bl. okolico ima v petek, dne 17. februarja popoldne ob 15. (3.) uri v risalnici deške mešč. šole svoj občni zbor. Na dnev-

davanje »O našem izvenšolskem delovanju.« (Tomažič). Brez izgovora vsi na občni zbor!

+ Marnberško učit. društvo je na sestanku na Muti dne 26. januarja — katerega se je udeležilo 15 tovarišev(šic)-iz Marnberga, Vuzenice in Mute — razpravljalo o Radojevičevem načrtu šol. zakona. Odposlal se je brzozjavni protest na ministra prosvete Svetozarja Pribičeviča in na Glavni odbor UJU. Beograd. O posameznih točkah načrta so referirali tovariši(ice) iz Vuzenice in Mute. Pri tem so se vpoštevali dobri nasveti poslani od tovarišev iz Brezna in Ribnice. Po živahni debati so se sprejeli izpreminjevalni predlogi, ki se odpošljejo »Poverjenjstvu UJU v Ljubljani«.

+ Celjsko učiteljsko društvo je imelo dne 6. januarja t. l. svoje glavno zborovanje v Celju. Kljub ugodnemu vremenu se je tokrat pogrešalo mnogo tovarišev in tovarišic celo iz najbližje okolice!

Delovanje društva.

Iz tajniškega poročila posnemamo, da je imelo društvo v preteklem društvenem letu 10 strokovnih predavanj, udeležba pri vseh zborovanjih je bila zadovoljiva ter da šteje društvo danes 140 članov. Blagajna izkazuje 41.487.13 K ter 38.676.00 K izdatkov. Pedag. krožku v Mariboru se nakaže vsota 500 K, društvu vpkokojencev 200 K, rez. fondu 600 K, Učit. konviktu namesto razpr. blokov 400 K ter domačemu šolskemu slugi 400 K.

Članarina.

Članarina za prih. leto znaša 400 K.

Predavanje o Zupančiču.

Na sporedu je bilo tudi prav zanimivo in poučljivo predavanje tov. Anice Černejeve o temi: Oton Zupančič kot otroški pesnik. Aplavz je dokazal, kako izborna obvlada naša tovarišica to snov, tov. predsednik se ji je zato v imenu udeležencev prav priskrčno zahvalil.

Novi odbor.

Novi odbor se je konstituiral tako: Sivka, predsednik; B. Serajnik, podpredsednik; Žagar, tajnik; M. Wudler, Blagajnik; Pregelj, pevovodja; Gobec, knjižničar ter Schreinerjeva in Petrovič, odbornika. — Prihodnje zborovanje na Svečnico!

+ Učiteljsko društvo za radovljški okraj je imelo svoj občni zbor dne 14. januarja t. l. na Jesenicah. Odposlala se je Nj. Veličanstvu brzozjavna čestitka povodom zaroke.

Predavanje.

Tov. Šega: Naše strupene in nestrupene kače.

Blagajna.

Blagajniško poročilo je bilo odobreno.

Volitve.

V odbor: predsednik: Janko Baraga, podpredsednica: Katarina Drol, blagajničarka: Amalija Jeglič, tajnik: Drago Hudé, odbornika: Leopold Baebler in Franc Klavora. Namestniki: Ažman Josip, Schiffrer Egidij in Jeraj Valerija. Pregledovalca računov za prihodnje leto: Šivič Melita in Flere Franc. V prosvetni odsek: Šega Ivan, Pibrovec Leo in Klavora Franc; v pedagoški: Janko Baraga, Drago Hudé, Katarina Drol, Franc Flere in Jeraj Valerija; in v gospodarski: Šemerl Ivan, Schiffrer Egidij in Blažič Drago.

Šolski zakon.

Za pretres šolskega zakona so bili izvoljeni trije odseki: I. Baebler, Drol in Jeraj; II. Stupica, Menard, Blažič; III. Bulovec, Šega in Schiffrer.

Članarina.

Za domače društvo se je zvišala na 40 K, skupna tedaj 280 K.

Nabiranje denarja v šolah.

Pošlje se na UJU. Poverjenjstvo predlog glede preprečenja nabiranja denarja za razne namene po šolah.

Okrajni šolski sveti.

Sklene se staviti na UJU. Poverjenjstvo predlog, da naj se vsi stari člani okr. šol. sveta izmenjajo.

Draginjki razredi.

Sklene se na podlagi gotovih in neizpodbitnih podatkov ter primerjalne tabele zahtevati, da se radovljški okraj pomakne v višji plačilni razred.

Na gori omenjeno čestitko je dne 19. t. m. prejelo društvo sledeče pismo:

Канцеларија Његовог Величанства Краља Београд, 16. I. 1922. г. Учитељству радовљишкога крајног друштва. Његово Величанство Краљ захваљује топло на израженој радости и честитци, које сте Му и приликом Његове веридбе. В. д. Шефа кабинета пуномоћни Министар.

+ **Učiteljsko društvo za Svetolenarski okraj** je imelo 5. januarja t. l. kaj lepo zborovanje pri Sv. Trojici Sl. g. Po predsednikovanjem prisrčnem novoletnem pozdravu, iz katerega se zrcali vsa najlepša disciplina vseh voščil po Gregorčiču: odpri srce, odpri roke, otiraj bratovske srsteh, da se doseže zaželjeni smoter, je storilo društvo v tem letu v polnem obsegu svojo dolžnost. Vsi člani so vplačali celo letnino z vsemi prirastki v prvem četrtletju 1921. tako da je tovariš Rado Kovačič kot blagajnik dosegel svoj rekord pri glavnem blagajniku tov. F. Luznarju. Predsednik tudi pozdravi kot dobrodošle ljube goste: tov. nadučit. Korošca od Negove, tov. naduč. Stevo Kosa in gospo od Sv. Bolfanka Sl. g. in tov. uč. Barico Klampfar ter novo pristopivšo članico tov. Gizelo Kukman od Sv. Antona Sl. g. — Več odsotnih je bilo opravičenih in se javno pohvalijo bili njih discipline, tako je prav in predsednik zahteva v nadalje enako pozornost za društveno delovanje.

Društveno delovanje.

Letno poročilo se je vzelo s zahvalo na znanje; imelo je 12 raznih aktualnih predavanj pri 6 dobro uspešnih zborovanjih. Društvo je štelo 41 članov in 5 častnih: dr. Ivo Bežjak, Jos. Mavrič, 30-letni društveni predsednik, Sim. Ješovnik, senior in biv. blag. Rado Kovačič in Rado Kopic, šol. ravnatelj.

Poročilo o kmetijskem tečaju.

Poročilo tov. C. Vobiča o kmetijskem tečaju na Grmu je vse zanimalo, vzorna disciplina in obilica smotrenega dela na zavodu je vsem pohvalno ugajala. Predsednik se mu iskreno zahvali za njegovo zanimivo in temeljito poročilo. Glede volitev je nastala stara jeremijada. Celo leto so lepo ubogali vsi člani, v tej zadevi je pa moral dosedajni predsednik, enoglasno je stari odbor bil potrjen.

Prostovoljen stanovski davek.

Glede 10 blokov, razdeljenih 9 šolam, se je sklenilo, pri prihodnjem zborovanju položiti stanovski obolov in zborovanju v nadaljnjo vpošiljavo: enako z ostalimi listi ped. didakt. krožka. Zadevajoč društveno in stanovske prispevke je bil sklep potrjen kakor lansko leto, vsakega prva dolžnost je dosedaj bila, da se odzval prvo četrtletje svoji prvi organizaciji, tako se pričakuje v nadalje brez opomina.

Logaško učiteljsko društvo in sicer cirkniško-loški odsek je zboroval dne 10. dec. 1921 v Grahovem. Udeležba bi lahko bila obilnejša. Logaški odsek je že prej zboroval zase. Med obema odseki je nastalo malo nesporazumljenje, ki pa nima nikakega vzroka.

Predsednik Kosin kakortudi pozneje tov. nadzor. Kabaj sta povdarjala, da je Sokol steber države in da nam je sodelovati. Tov. Žnidaršič pripomni, da se premo poznamo, zato lahko nastane spor; priporočila večkratno zborovanje. Tovariš nadzornik je referiral o šolstvu in o razviku delovanja izven šole. Podavanje je bilo zanimivo. Povdarjal je delo v in izven šole, češ, kdor učitelj ta Sokol, gojiti je ljubezen do domovine in čut za rešenje naših bratov. Kot pionirja na kulturnem polju pa bodimo edini. Priporočal je tudi redne konference, ki rode obilen sad. Koncem je tov. Žnidaršič predlagal resolucijo na U. J. U., in sicer glede tov. Šegule z ozirom na Peskovo afero, tov. Modernorferja radi premestitve, glede narodnih himen in glede olajšave šolskega obiska v novem šolskem zakonu. Povdarjal je, da je naša himna »Hej Slovani« in ne »Naprej zastava Slave«. Predsednik pa je povdarjal, da se ne sme izvršiti nobena premestitev brez disciplinarne preiskave. Priporočal je še udeležbo zborovanj, narkar se je zborovanje zaključilo.

+ **Občni zbor ptujskega učit. društva**, z dne 5. januarja 1922.

Predavanje.

Predavanje tov. Grögla: vsak dnevni dogodek, ki bi učenca zanimal, naj bi se v pouku uporabil: to je učenje iz življenja za življenje.

Nova naredba o draginjskih dokladah.
Sklepi: a) U. J. U. pov. Ljubljana se pozove, da nastopi proti nameravanemu zakonu o razdelitvi v draginjske razrede. Draginja je splošna in zakon zato skrajno krivičen;

Kolekovanje vlog.

b) U. J. U. pov. Ljubljana se prosi, da izposluje natančnejšo razporeditev kolekovin.*

Načrt šolskega zakona.

Izvolil se je odbor za proučitev načrta zakona o narodnih šolah. Razprava na prihodnjem zborovanju, **2. februarja.**

* Višji šolski svet je izdal natančna in podrobna navodila za kolkovanje. Uredn. Štev. 33.

Volitve predsednika.

Novi predsednik: Janko Lešnik, nadučitelj v Vurbergu.

+ **Slovenjebistriško učiteljsko društvo** je imelo dne 12. jan. 1922. svoj občni zbor v Slov. Bistrici.

Gospodarske zadeve.

Pri prečitaniu dopisov priporočila predsednik, naj učiteljsko pridno pristopa k učiteljski »Samopomoči«. Nadalje poročila, da se je izvršil pristop društva k čerkovnem prometu. — Rok za razpečavanje blokov v korist »Učit. konvika« se podaljša do konca šolskega leta. — Prišpevke za nagrobni spomenik tov. Arminu (iradišniku naj pošlje vsaka šola potom šolskega vodstva določenemu odboru.

Predavanje o kmetijstvu.

Vrtnarski nadzornik g. Andrej Škulj je predaval o vrtnarstvu in kmetijskem pouku.

Poročila o delu društva.

V minulem društvenem letu je odbor izvršil nalogo, ki si jo je stavil pri lanskem občnem zboru, — Društvo je imelo 47 članov; 14 članov se je udeležilo vseh zborovanj, katerih je bilo 5. — Blagajnikovo poročilo se vzame z odobravanjem na znanje, ker ima znaten prebitok.

Volitve.

Voljen je soglasno stari odbor in sicer: predsednik Fran Karbaš, nadučitelj v Slov. Bistrici; podpredsednik Josip Ramer, učitelj v Gornji Polskavi; blagajnik Matko Janžekovič, učitelj v Slov. Bistrici; tajnica Otilija Feigel, nadučiteljica v Slov. Bistrici; odbornika Bratoš Fran in Varl Ljudev, učitelja v Poljčanah.

Članarina in šolski zakon.

Letna članarina se zviša od 260 K na 300 K. — Upravi fonda učit. ratne siročadi se pošlje 100 din. iz društvene blagajne. — Prihodnje zborovanje se vrši sredi februarja. Izvoljena je bila anketa, ki ima nalogo, da predsturi do tedaj posamezne točke načrta šol. zakona in predloži popravljeni načrt šol. zakona. — Vse zbrano učiteljsko pa soglasno izjavlja, da je Radojevičev načrt šolskega zakona za nas nesprejemljiv.

+ **Učiteljsko društvo za konjiški okraj** je imelo svoj redni občni zbor dne 5. jan. t. l. v deški šoli v Konjicah. Tov. podpredsednik A. Štrigl je mesto obolelega in odsotnega predsednika A. Malenščak-a pozdravil predvsem nadzornika za šolske vrtove, tov. Škulj-a. Tov. nadzornik je podal v pičlo odmerjenem času mnogo lepih misli in navodil k kmetijsko-prirodno. pouku in o oskrbi ter ureditvi šolskih vrtov. Priporočal je pristop k »Slov. sadjarskemu društvu« in radevolje boljše pojasnjeval razna, tega predmeta se tikajoča vprašanja. Za svoje nad vse zanimivo predavanje je že obilo hvale od vseh navzočih.

Društveno poročilo.

Poročili — blagajniško in tajniško — se vzameta z zahvalo na znanje. Društvo ima 59 članov(ic); zborovalo je v preteklem letu petkrat, tretjič skupno z Šmarško-rogaškim in Slovenjebistriškim učit. društvom. V blagajni je 676 K prebitka. Na predlog blagajničarke se zviša članarina na 280 K. od katerih ostane 40 K društvu za tekoče potreščine.

Kazen za nenavzočje.

Tov. E. Mayer predlaga, da plačajo člani(ice), ki se ne udeležijo društvenih zborovanj brez pravočasne in zadostne opravičbe, 50 K v blagajno. Sklep sprejet soglasno in je veljaven od prihodnjega zborovanja.

Odsek za šolski zakon.

Tov. F. Golež predlaga, naj prouči 5-članski odsek (Štrigl, Petrič, Mravljak, Golež, Kržič) skupno s tov. nadz. H. Schellom načrt šolskega zakona, ki je izšel v prilogi v zadnjem »Uč. Tov.« in poročila na prihodnjem zborovanju o njegovih hibah in vrlinah in stavi tozadevne spremembe.

Novi odbor.

Glasom novih društvenih pravil je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik A. Štrigl, nadučit. na Koblju, podpredsednik J. Kržič, nadučit. v Špitaliču, tajnik F. Brglez, nadučitelj, blagajničarka M. Pleško-va, učiteljica, oba v Čadramu; odbornika: F. Golež, nadučit. v Stranica in Sl. Pernatova, učiteljica v Konjicah; namestniki: K. Mravljak, nadučit. v Zrečah, E. Mayer, okr. pom. učit. v Konjicah in F. Friedl, nadučitelj pri Sv. Jerneju. Rač. pregledovalca sta J. Kržičeva, učiteljica v Špitaliču in L. Berce, učitelj v Čadramu.

Naša kulturna organizacija.

+ **Slov. Šolska Matica** — iz zapisnika odb. seje dne 28. 12. 1921 v Ljubljani. Navzoči predsednik in vsi odborniki razen opravičeno odsotnih g. Koširja in dra. Kovačiča. Predsednik poročila, da so za l. 1921 razen imenika vse publikacije dotiskane. Za II. del »Telovadbe« manjkajo le še slike, ki so bile naročene v Češkoslov. republiki, kjer so bile težave radi izvoza. — Iz blagajnikovega poročila je razvidno, da ima društvo pri publikacijah za 1921 deficita 10.000 Din. Zato se sklene predlagati obč. zboru, ki se ima vršiti v velikom obsehu dne 22. zvišanje letnine na 20 Din. Dijakom se sklenejo izdajati knjige bodisi nove, bodisi prejšnjih let tudi v bodoče s popustom, toda le 25%; isti popust dobijo tudi vodstva novo ustanovljenih šol v svrhu ureditve strokovnih knjižnic kakor tudi Jugoslov. Matica za šole v zasedenem ozemlju, vendar se njej oddajajo vsi Pedagog. Letopisi do poprečni cenji 2 Din. — Sklene se sprememba imena »Pedag. Letopis« v »Pedag. Zbornik« in dosedanj imenik dobi ime Letopis, tako da izidejo za 1922. **Pedag. Zbornik in Telovadbe III.** del ter po mogočnosti Letopis. — Literarni program: V Pedag. Zborn. za 1922 izide F. Finkov spis o metodiki pouka slovensčine v nem. osnovnih šolah. Principijelno se sprejmeta spisa **P. Košir: Šolsko vrtnarstvo in kmetijski pouk in L. Lavtar: Ukoslovje računstva v osn. šoli**; dalje ponudba prof. A. Valesa, ki sdiše **Poizkuse iz rastlinstva in rudništva**; v pregled se dasta spisa **A. Štupca: Alkoholno vrašanje in šola in Iv. Lapajne: Iz polpreteklega časa** (Spomini slov. šolnika.) Nadaljnja izdaja F. Finkove zbirke šolskih zakonov in naredb se odstopi Učit. tiskarni. Sklene pa se izdaja pedagog. klasikov v slov. prevodu nekaj v celoti, nekaj v izvlečku; početi je z J. A. Komenským, sledijo J. J. Rousseaujev »Emil«, John Locke in drugi. — Končno se določi honorar za 1922: uredniki po 50 Din. recenzenti po 50 Din, za pisatelje določi honorar po kvaliteti spisa in po stanju blagajne urednik skupno z blagajnikom. M. K.

Naša gospodarska organizacija.

+ **Poziv učiteljsstvu!** Pristopajte kot člani k našim gospodarskim podjetjem in pošljite pristopne izjave in podpišite deleže: **Učiteljskemu zdraviliškemu domu** v Rogaški Slatini (250 Din), **Tvornici učit. in šolskih potrebščin** (100 Din), **Učiteljski tiskarni** (25 Din), **Učiteljski samopomoči**, **Učiteljski hranilnici** in posojilnici (12.50 Din), **Vdovskemu učiteljskemu društvu** (10 Din.) — Podpišujte brezobrestno posojilo za **Učiteljski konvikt** v Ljubljani in Mariboru; prispevajte za **Rezervni sklad UJU.**

— **Članarina in darila za učiteljski konvikt.** Družina ravnatelja zavoda za slepe tovariše Josipa Kobala povodom izrednega veselega dogodka **600 kron**, in sicer so darovali: Josip, Kati, Minka, Vera, Branko in Stana vsak po 100 K. Bog daj še več sličnih veselih dogodkov v učiteljskih družinah.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Nujna prošnja. Tovariše, ki nam na kratko javljajo naj mi sestavimo to in to notico ali društveni poziv za njihovo društvo za »Učit. Tov.« prošimo, da sami vedno vpošljejo že sestavljene notice, ker se na taka naročila v bodoče ne bomo več ozirali. Urednik je zaposlen s službo v šoli in drugje, poleg tega z izvenredniškimi stanovskimi zadevami, da mu je zelo kratko odmerjen čas za čitanje časopisov in

druge uredniške posle, zato ga nujno potrebuje za sestavo uvodnikov, korekturo dopisov in važnejša ter nujnejša poročila za list. Prošimo obzira v tem oziru!

Društvena poročila so zakasnevala s priobčenjem iz vzroka, ker je potreba hraniti s prilogami z lista, če hočemo izhajati z odobrenim proračunom, zato prosimo poročevalce, da nam pošiljajo **kratka poročila.** Društvena vabila za zborovanja moramo imeti v torkle že v rokah, da pridejo isti teden v list.

PO SKLEPU LISTA.

— **Izid volitve učiteljskih zastopnikov v mestni šolski svet v Ljubljani.** Volilcev je 253, od teh jih je volilo 223. **Izvoljeni so: Črnogoj Fran — 153 glasov, Novak Alojzij — 163 glasov, nam. Sodnik Marija — 165 glasov, Engelman Mira — 161 glasov.** — **Pirc Avg. — 54, Lužar F. — 52, Šerc M. — 53, Lebar A. — 52, Škulj Fr. — 12.**

Odgovorni urednik:

Franc Štrukelj.

Last in založba UJU — poverjeništva Ljubljana.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Štev. 161/P1.

RAZPIS SLUŽBE.

Z dovoljenjem višjega šolskega sveta štev. 118 od 16. januarja 1922. se razpisuje za stalno namestitev nadučiteljskega učitelja na petrazredni osnovni šoli na Bregu pri Ptujju.

Pravilno opremljene prošnje je vložiti po predpisani službeni poti do dne **28. februarja 1922.**

pri krajnem šolskem sodstvu pri Ptujju.

Predsednik: Dr. Pirkmaier, I. r.

Alozij Korsika

semenska trgovina,

Ljubljana, Bleiweisova c. 3

naznanja cenjenim odjemalcem, da je izšel nov cenik za leto 1922. Na razpolago je vsakomur brezplačno. — V zalogi zelenjadna in cvetlična semena, večinoma doma pridelana.

Naš denarni zavod.

Gesto: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi udarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 31. jan. t. l. **D 68.046-61.**

Hranilne vloge se obrestujejo po 4%.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/25. do 1/26. ure popoldne.

Na dopise brez vposlanjih znamk za 2.50 D se ne odgovarja.

Naši himni:

1. Lepa naša domovina.
2. Bože pravde.

Dvoglasno s spremljevanjem harmonija za šolsko mladino priredil Fran Marolt. Cena 1 krona. Naročila sprejema le Učiteljska tiskarna.

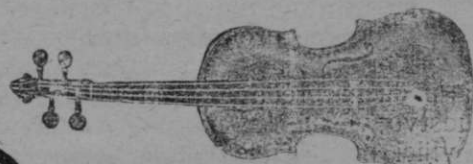
Prva češka tvornica glasbenih instrumentov na Moravskem

Josip Lidl

Brno (Čehoslovaško).

Dobavitelj za jugoslovenske šole in za jugoslovensko ministrstvo vojne in mornarice. Ceniki v hrvaškem jeziku na zahtevo zastoj.

Gg. učiteljem popust.

Prva češka tvornica harmonijev

Lidl & Velik

v Boskovicah

Moravsko - Čehoslovaško.

Skladišče v Brnu.

Skladišče v Brnu.